

Μ' όλα τα πάντα μιά σπλαχνιά με δένει και ένα δάκρυ.
Τό λουλουδάκι που πατώ ψυχή, έχει και το κλάιο...

Μα τάδεος έντός μου γίγαντας κι είναι σπενός ο τόπος
Κι άπός μου τότες έννοιωσα παιά μοίρα δω έρριξέ με,
κιάστραψε όμπρός μου σπάρμα του βουλιαγμένου μου είναι
Δέν είμαι έγώ για σκύψιμο, για κάμπο έγώ δέν είμαι.
Γραικώ να πράξη μου ή ψυχή με χίλιες βρύσσες τ' έχι...
Για τ' άψηλά ή λαχτάρα μου κι αλιζέ μου! ή δέν τ' ά
[φτάσω...]
... Τ' αλέτρι εύτός τού παραϊτω και την άζίνα άψήνω...
μιά λευτεριά, μιά λευτεριά, μιά λευτεριά γυρεύω.

Γ.ΒΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΣΤΟΝ ΑΥΛΟΓΥΡΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

—'Ο αὐλόγυρος.

—'Ο Σολωμός κ' ή μουσική του Ροσσίνι
στό «Τραγούδι της Δεοδεμόνας».

Στά τουρκοπατημένα μέρη, οί περισσότεροι άν όχι
όλοι οί ναοί τού Χριστού είναι χτισμένοι μέσα σέ
μεγάλες αὐλές, ήλόγυρα μαντωμένες. Τό άδειο διά-
στημα, ως τόν έξωτερικό τοίχο, είναι, ό «αὐλόγυρος
της εκκλησίας». Μέσα στον αὐλόγυρο, τὰ κελιά
των ιερομονάχων, τό επιτροπικό, τό σκευοφυλάκιο,
—στους πχιούς καιρούς και των νεκρών τὰ μνή-
ματα. Είναι ιερός ο ναός, και τό ιερό του ιερότερο
παρ' όλος ο ναός από την ιερότητα όμως που ξε-
χειλλίζει άπ' τό ναό, άγιάζει κι ή οὐλόγυρος. Και
τό βραδυ, άμα κλείσουν οί μεγάλες πορτες τού έξω-
τερικού τοίχου και πόδι λαϊκού άμαρτωλού δέν έχη
αίτία εκεί μέσα να πατήση, ναός και αὐλόγυρος γί-
νονται ένα, και όλος ο τόπος είναι ιερός : ή εκ-
κλησία.

Πόσοι και πόσοι περνούν άπ' τόν αὐλόγυρο, και
χωρίς να μπούν να προσκυνήσουν μέσα στο ναό, κυ-
ιεύονται από την ιερότητα τού τόπου, κ' έτσι πε-
αστικοί και βιαστικοί κάνουν μ' εὐλάβεια τό σταυ-
ρό τους!

Ένας άπ' τους πολλούς κ' έγώ, περαστικός και
βιαστικός άπ' τόν αὐλόγυρο της Τέχνης, κάνω τό
σταυρό μου, και ή ταπεινή μου προσφορά άς εύρη
χάρη στα ματια των δυνατών και ξέλιωσ λειτουργών
του ναού, που γνωρίζουν τί να διακλέξουν και να κρα-
τήσουν, τί να άπορρίξουν και να πετάξουν.

«Κάποια νέα ποιηση που συγγενεύει πιά πολύ
με την τέχνη όχι τού στίχου, αλλά τού ήχου. Τά

«Ευρισκόμενα» τού Σολωμού μας συγκινούνε πιά πο-
λύ σά μουσικά θέματα ή σαν ποιήματα».

Τά λόγια αυτά τού Παλαμά στη μελέτη όπου
κρίνει, και κρίνοντας δοξάζει, ό ποιητής τόν ποιητή,
όταν τὰ πρωτοδιάβασα, μ' έρριξαν σε μιά παράξε-
νη συγκίνηση. Δέν έννοιωσα άμέσως τέληθινό τό νόη-
μά τους. Μ' έκαναν να γυρίσω πίσω σε χρόνια πε-
ρασμένα, που είχα πρωτοδιαβάσει τή «Μήμησι του
Τραγουδιού της Δεοδεμόνας». Μα και τότε δέν εί-
τανε λιγώτερο τό συγκινητικό ζάφνιασμα. Οί παθη-
τικοί στίχοι τού Σολωμού με είχαν ρίξει πίσω, σε
πιό παλιά εποχή, που μικρός μαθητής άκόμα ήθαλ-
θηκα να μάθω μοναχός μου τὰ Ιταλικά. Και τὰ
μάθαινα με δική μου μέθοδο, διαβάζοντας όποιο έμ-
μετρο Ιταλικό κείμενο μου τύχαινε στα χέρια. Ά-
κόμα θυμούμαι την πιερόγλυκη συγκίνηση που μου
φίρανε και τότε κάποιοι Ιταλικοί στίχοι, τυπωμένοι
άπανου άπ' τό διπλό πεντάγραμμο ενός κομματιού
τού πιάνου, για να δείχνουν από πού άρχιζε ή τρα-
γουδιστή μελωδία. Τό τετράδιο είτανε άνοιχτό στο
πιάνο, και οί στίχοι μοιάζαν σά δεκαπεντασύλλα-
βοι δικό μας. Και σε λίγο, εκείνο τό βραδυ, όταν
άσπρα δάχτυλα που τώρα είναι μαύρο χώμα, έκα-
ναν να βρογγήξουν οί κόρδες μιάν ανεμοταραχή, που
γαλήνευε σε θλιβερό τραγούδι, οί Ιταλικοί στίχοι της
άρχης τού τραγουδιού ήβαλαν θεμέλιο στη μνήμη
μου κ' έμειναν άσκαλευτοί εκεί.

Είτανε τό περίφημο «Τραγούδι της Ιτιάς» από
τόν «Οθέλλο» τού Ροσσίνι, μεταγραμμένο για πιά-
νο. Τό τραγουδούσε—λέγει ή Ιστορία—άσυχριτα ή
Μαλιμπράν, και θρημώντας την ή Μυσσέ με τό έ-
λεγείο του, την ήλεγειακή της τέχνη σ' αυτό τό
τραγούδι θρηνεί. "Άλλη κι αυτή θλιβερή έντύπω-
ση... Και πώς να μη συγκινηθής, άμα πρωτοδιαβά-
ζης άργότερα στίχους τού Σολωμού στο ίδιο θέμα
και στον ίδιον ήχο; Και πώς να μην ζαφνιστής με
την παρατήρηση ότι τὰ ποιήματά του μας συγκι-
νούνε σά μουσικά θέματα;...

Η όνομαστή όπερα τού Ροσσίνι είχε παραστα-
θει από τὰ 1816 στη Νάπολη, πριν άκόμα ο Σο-
λωμός γυρίση στη Ζάκυνθο, πριν αρχίση να γράφη
έλληνικά ποιήματα. Ίσως τού είτανε από τότε γνω-
ριμη ή μουσική τού «Τραγουδιού της Ιτιάς» (Otel-
lo, scena e romanza, atto 3o). Ίσως την έ-
κουσε άργότερα στην Κέρκυρα. Τώρα πιά, ο μαρκα-
ζος Μπίριος, ό ποιητής τού Ιταλικού λιμπρέττου—
περαστικός στον καιρό του κι αυτός άπ' τόν αὐλό-

γυρο της Τέχνης— είναι λησμονημένος. Άς μην α-
νευτή με σέβας τόνομά του, άφού ο Ιθνικός μας
ποιητής ταίριαζε στο ρυθμό των στίχων του ένα
άπό τὰ ωραιότερα έργα του, κι άς είναι τούτο έ-
λεύτερη και πλατειά παράφραση από τό Σαίξπηρο
(«Οθέλλος», πρ. Δ', σκ. 3), αλλά πόσο βαθειά σύγ-
κινητή και λυρική, και πόσο πιστότερη στη σαιξ-
πηρική ιδέα παρ' οί στίχοι τού Ιταλού λιμπρεττί-
στα, μ' όλη τους την καλλιφωνία! Τό adagio τού
τραγουδιού αρχίζει:

Assisa a' piè d' un salice.	Ή άθλια ψυχή καθύμενη
Immersa nel dolore	Σε χόρτο, σε λουλουδι,
Gemea trafitta Isaura	Με μιά φωνή νεκρώσιμη,
Dal disperato amore;	Άρχιναε τό τραγούδι!
L'aura fra i rami flebile	«Ελάτε, τραγουδήστε
Ne ripeteva il suon.	«Τήν πράσινη έτι!».

Και παρακατω ο Ιταλός:

I ruscelletti limpidi —	ai caldi suoi sospiri!
Il mormorio mesceano —	de' lor diversi giri.
L'aura fra i rami flebile —	ne ripeteva il suon.

Salce, d' amor delizia —	ombra pietosa appresta
(Di mie sciagure immemore) —	all' una mia funesta.
Ne più ripeta l'aura —	de' miei lamenti il suon!

Ma stanca alfin di spargere —	mesti sospiri e pianto.
Mori l' afflitta vergine, —	ah! di quel salice accanto!

Και ή μελωδία ξεφυχέ σε κομμένες μυστικές
φράσεις.

Δέν ξέρω αν κι άλλος έχει προσέξει στο ται-
ριασμα αυτό των στίχων τού Σολωμού σ' ένα άπο
τὰ κλασσικά κομμάτια της Ιταλικής μουσικής για
φωνή σοπράνο. Έγώ τό σημειώνω και για την ιστο-
ρία, και συναμα για έναν άλλου σκοπό. Δτά επί-
σημα κοντσέρτα των Ωδείων μας πολλές φορές τὰ
έλληνικά στόματα τραγουδούν Ιταλικά τραγούδια
μεταφρασμένα σε γαλλικά λόγια. Τι τιμή και τι
καμάρι για την καλλιφωνή Έλληνίδα που θά τρα-
γουδήση τό άθανατο «Τραγούδι της Ιτιάς» τού
Ροσσίνι με έλληνικά λόγια γραμμένα άπ' τό μαχα-
λο μας τόν ποιητή!

Πατήσια, 13—5—1907.

N. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Και μιά άπορία μου. Γιατί στο «Νουμά» γί-
νεται τό βαφτιστικό μου πολλές φορές όλόγραφο
«Νίκος»: "Αν πρέπει να τό όλογραψω, θα τό γρα-
ψω άλλάκαιρο «Νικόλας» — όπως μ' έρόναζαν κ' ή
μητέρα μου κ' ή γιαγιά μου στα μικρά μου χρόνια.

Ο ΙΔΙΟΣ

λέει, τόν τρόπο να της βγάλη τό έμπυο, να στε-
ρέψη τό φαρμακι, να της ξεκαθαρίση τό νερό. Φτά-
νει σαν κοιμάται ή σαν είναι στο κρεβάτι, να βάζη
σουληνάρι για να περνά τ' νερό από κεφ. Δέν μπο-
ρούσε ο Αντρέας να καταλάβη πώς έχη ένα λα-
στικο τή δύναμη να παστρέψη νερά, γιατί άμα βγά-
ζεις έμπυο, τίποτα δε σημαίνει ά φζίνεται ή όχι,
σημαίνει αν υπάρχει έμπυο ή ά δέν υπάρχει. Μα ο
κ. Άρτός ήθελε τό σουληνάρι, χωρίς ναποκριθίη κα-
θαρό στο ρώτημα τού Αντρέα που γύρεβε να μα-
θη. Ο κ. Άρτός, καθώς πολλοί γιατροί, θα είχε
λόγους μυστικούς και σπουδαίους, που ίσως να τό
θερούσε περιττό να τους ξεδιαλίση με τό νυ και με
τό σίμα. Χρέος τού γιατρού δέν είναι να σου ξεκα-
πάση την τέχνη του και τὰ γιατρικά του. Χρέος
του, τὰ γιατρικά να σου δίνη και τού λόγου σου να
τά χάρησι. Μήπως και της Κατινούλας δέν της έ-
λεγε πώς θα της σταλάξη λάδι αντί νιτρικό άργυ-
ρο που της σταλάζε στη φούσκα; Έννοείται, για
να τη γελάση και να μην πονη. "Αν και τέτοιο σύ-
στημα δέν άρεζε τού Αντρέα, που ή κανονικάδα του
δε σήκωνε την παρμική ψεφτιά, συλλογίστηκε πώς
και για τό σουληνάρι, κάτι θα ήξερε ο άθρωπος, για
να τό διορίζη. Μονάχα πιά ύστερα φανερώθηκε ο

σκοπός — και τό καθούρημα. Για την ώρα, πετυ-
χάινανε τὰ μέσα τού γιατρού. Τό νεφρι σά να ζων-
τάνεβε: ο κίντυνος είτανε τό παραφούσκωμα του κ'
ή νεκρωσή του. Μα τις δεκάξη τού Φλεβάρη ο κ.
Άρτός είπε όσο γίνεται θετικά τού Αντρέα πώς εί-
χε κάμποσο ξεφούσκωσε, πώς τό ξεφούσκωμα ση-
μαντικό, πώς τό χόντρος που τού άπόμνησε άκόμη
έπρεπε να υπάρχει, άφού με την υπερθροφή του τό
ένα τό νεφρι άπόσωνε κι αντικαταστούσε τέλλο, τό
βγαλμένο τό νεφρι. Πρόσπεσε πώς γλήγορα θα δο-
νε διάφανη και παραδιάρανα τὰ νερά. Και τόντις
τή δευτέρα, είκοσι τού Φλεβάρη, άπόρησε με τό
χρώμα τους τώρακι και που έλαμπε καθρό καθά-
ρό Τη πέμπτη, δυό τού Μάρτη, μίλησε πρώτη φο-
ρά για τη γιατρεία της Κατινούλας και ζακούου-
θηκε να μιλή για τό νεφρι της λέγοντας έτσι στην
δηιλία, μ' ένα ύφος φυσικό, σα νάκανε λόγο για πρά-
ματα που πιά δε συζητιούνται, πώς άμα ξεπαστρε-
φούνε και γειάνουνε όλότελα οί πληγουές τού νε-
φριού, θα πάψη και τό έμπυο.

—«Βλέπετε, παρατηρούσε ο ίδιος, με τί τρόπο
σας κουβεντιάζω τώρα. Λαλούμε ξεθαβάρη για μιάν
ζήρωστη όπως θα λαλούσαμε για μιά γιατρεμένη.
Περίεργς. Δέν τό πρόσμενα. Κι ωστόσο είναι».

Τίτοις ο κ. Άρτός, κ' έρκοლა φανταζεται κα-
νίνας τή χαρά τού Αντρέα. Ένα βρος άνυποφορο.
άδασταχτο, πνευτικό κατακυλούσε χχμου και τού
έπεφτε από πανω από τό στήθος. Άλήθεια που με-
σα του, άκόμη από τις εξη τού Σπορτί, παντα
ζούσε ή έλπίδα, μιά έλπίδα παράξενη, έλπίδα στε-
ρια, κανονική, πώς ή άδικημένη πρέπει να γλυτοι-
ση. Την έκουρτε όμως στακόβαθά του, από κάποια
προφύλαξη μυστική, άμολόγητη και στην ίεφτε
του, σα να μην ήθελε τάχα να τό καταλάβη πο-
την είχε, γιατί μαζί με την έλπίδα συγκατοιούσε
στα σπλαχνα του κι ο ρόθος. Έμοιαζε ο Αντρέας
με άθρωπο που καταπιεσθηκε καμιά δύσκολη, κν-
μιά τρομερή εργασία και ξέρει πώς για να πετύχη,
άπαραίτητο να μην τὰ χάση ούτε μισό δεφερολί-
φτο. Περπατεί στην άκρη άκρη ενός άψηλού, όλο-
γυμνου τοίχου για να διακθί από τή μιά στην άλ-
λη τή μεριά. Δεξιά του κι άριστερά του, γκρεμνος
γκρεμνος, γύροθε γύροθι του. Τόσο να γλιστρώσε
τό πόδι, και πέσει.

Λοιπόν ο Αντρέας τέντωνε τό νού του, δέν ά-
φινε στιγμήλα να περάση που να μη προσέξη με
τή δύναμη άλλάκαιρη της ψυχής του, στην υγεία,
στην καθεμερήνη καλητέρεψη της Κατινούλας. Η πε-